

A szerkesztő lakása:

Rimaszombat, Deák Ferencz-u.
12. sz. Ide intézendő a lap szel-
lemét érdeklő minden köz-
lemény és levelezés.

B levelet nem fo-
gadunk el.
Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja:

Egész évre . . . . . 4 ft.
Fél évre . . . . . 2 ft.
Negyedévre . . . . . 1 ft.
Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

Mellékletje: „GÖMÖR-KISHONT T. E. VÁRMEGYE HIVATALOS ÉRTESSÍTŐJE.”

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

Kiadó-hivatal:

Rimaszombat, Ujváros-utca 8.
szám alatt (Tóthy-féle házban)
R. Vozáry Gyula tanárnál. — Ide
intézendők a kiadóhivatal illető
előfizetés, hirdetés, nyiltér
és egyéb felszólalások.

A hirdetés díja:

Egy háromhasábos péttisor tór-
fogata . . . . . 6 kr.
Bélyegdíj minden beiktatás
után . . . . . 30 kr.

Nyiltér:

Egy sor . . . . . 20 kr.

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont” kiadóhivatala Rimaszombat Ujváros utca Tóthy-féle házban, nem különben minden hazai postahivatal.
Az előfizetés legzélszerűbben posta-utalvány uján eszközölhető. — **Hirdetést** csak a kiadóhivatal vesz fel.

A közigazgatás reformjáról.

Megdöbbenő jelensége korunknak, hogy a közvélemény, a társadalom, a politikai élet kimagasló egyéniségeinek jelentékeny része akkor, midőn a közigazgatás javításának reformjáról van szó, egyedül a kinevezési rendszert, az állami adminisztrációt tartja üdvösnek, mely állítólag egyedül van hivatva arra, hogy vele közigazgatásunk bajai gyökeresen orvosolhatók, s mely egyedül képes nyújtani azokat az előnyöket, melyek alapján közigazgatásunk egészséges fejlődésnek indulhat.

Az állami adminisztráció hívei — különösen Grünwald Béla — a kinevezési rendszert a magyar állameszme szilárdítása érdekében elkerülhetetlennek tartja. Sőt akadnak olyanok is, a kik azt hiszik, hogy ha a kinevezési rendszer életbe lép, azonnal megszűnnek mindazon bajok, melyek miatt a tulzók rásütötték a magyar közigazgatásra az „ázsiai” jelzőt.

Ma, midőn a közvélemény odáig ért, hogy közigazgatási reform-áramlat mindenkit magával ragadt, midőn a kormány ez erkölcsi pressió hatása alatt kényszerítve van akarva nem akarva, a törvényhozáshoz e tárgyban törvényjavaslatot benyújtani, hazafiúi kötelessége minden igaz magyarnak számot vetni a helyzettel, s jól megvitatni a főkérdést, érdemes-e a törvényhatósági, a községi önkormányzatot, a szabadság, az egyéni jog ez ősi intézményét elfeletni örökre az állami adminisztráció rideg bürokratikus rendszere kedvéért vagy nem?

Fel fogjuk-e találni vagy nem, a kinevezési rendszerben mindazon biztosítékát a jogbiztonságnak, melyet a szabadon általunk választott megyei- és községi tisztviselők vezetése alatt a közügyek terén mind ez ideig élveztünk?

Képes lesz-e a kormány által kinevezett közigazgatási tisztikar, ha alkotmányos életünk egén,

Ausztria felől, vihar tör ki, államiságunk függetlenségét úgy megvédelmezni, mint azt a régi vármegye századok óta a múltban és a jelenben is, mindent: fizetést, hivatali, előléptetést feláldozva, megeselekedte?

Nyerünk-e a kinevezendő tisztikarban annyi tehetséget, tekintélyt a hivatalokra, mind a megnyit képesek voltunk eddig a közbizalom folytán nyerni?

Mert sok azok száma, kiket nem a szükség, hanem a nemes ambíció szólított ki falusi magányból, hogy a megfizetendő bizalomnak engedve, egész életét a közszolgálatnak áldozza.

Ezek mind oly kérdések, melyekre csak a jövő adhatja meg a választ.

De félni lehet, hogy ha a jövő, az állami adminisztráció jövője testté lesz, a válasz szerfölött elkedvetlenítő, s a közéletet örökre megbénító hatásu lened.

Jogokat könnyű szerezni, de önkényt magunktól eltasztott jogokat az életnek visszaadni lehetetlen.

Három fő hibát hoznak fel a kinevezési rendszer hívei, melyek miatt a jelenlegi vármegyei rendszer többé fel nem állhat.

1) Azt állítják, hogy nem volt meg a régi és nincs meg a jelenlegi törvényhatóság és a kormány között az az erős összekötő kapocs, melyet mindenki, a ki hazáját igazán szereti, magyar állameszme biztonsa és szilárdítása érdekében joggal megkövetel.

2) Hogy a törvényhatósági tisztviselők helyzete nem volt biztosítva, s azon okból mert csak hat évig lettek megválasztva, a tisztviselők egyéni és családi érdekeiket mindenkor előbbre helyezték a közigazgatás részrehajlatlan vezetésénél.

3) Hogy a törvényhatóságok nem nyújtottak oly részvétet és közreműködést, melyeket a közügyek elintézése joggal megkövetel.

stb. nyomtatott munkáin kívül krónikákat, ki tudja; de hogy ilyen prózában és *versben* írt, talán nyomtatott művek már akkor is léteztek, megbízható öreg emberek elbeszélése után mondhatjuk.

Findurának e szavai már első olvasásukkor felkeltették figyelmemet s arra serkentettek, hogy utána nézsek a dolognak; hát ha sikerül majd a városunk történetére vonatkozó adatokat nekem is egygyel szaporítanom. S a véletlen kedvezett is.

Jelenleg tehát abban a helyzetben vagyok, hogy egy ideig lappangó s Rimaszombat multjával foglalkozó rimes krónikát hozhatok nyilvánosságra, s egyuttal *ténynyel* járulhatok hozzá Findura fent idézett állításának igazolásához.

A krónika, melyet ez alkalommal bemutatni szándékozom, egy tizenhárom levélből álló írott füzet nyolcz lapját foglalja el s négy-négy soros, esoptrimes versszakokban van írva. A többi oldal sem üres, hanem egyházi énekekkel van teleírva. Borítékja illetőleg czimlapja nincs; mindjárt bevezetéssel kezd a szerző munkáját s saját állapotjával és azon okokkal foglalkozik, melyek műve megírására ösztönözték. Csak az első lap belső oldalán bukkanunk rá a czimre, mely a következőleg hangzik:

Jordánból ki vont Követske, melyre
RimaSzombath Városának fundálása;

ebben:
Az reformata Ecclesiának boldog állapottya;

ismét:
Eseti és nyomorúságos napjainak ideje
Második József Császár s Király által lett
felszabadítása és az Ecclesiának viszont

Helyre állatása,
s az Isten Jóságának ez Városhoz lett
irgalmasságának meg Hálálása
rajzoltatik.

Felemeltetett Rima Szombathban
Anno 1783 Julius és Augustus
napjaiban *Perj: And: által.*

Már e szerfölött hosszadalmas czimből is következtethetjük, hogy krónikánk szerzője, ki hihetőleg *Perjési András* volt, vajmi keveset adhat munkájában a Rimaszombat fundáltatása utáni idők történetéből, hanem aztán annál bőbeszédűbb saját kora jellemzését illetőleg s annál több és megbízhatóbb adatot nyújt az akkori idők vallási viszállyaihoz. Munkája három részből áll: 1. Ri-

Elismerjük és aláírjuk, hogy tényleg mind a három hiba fennáll a jelenlegi közigazgatási rendszer mellett, ámbar az az állítás, hogy a megyei törvényhatóság és a kormány között az összekötő kapocs oly laza lenne, hogy az veszélyeztetné az állami közigazgatási szolgálatot, s a jelenlegi rendszer köpenye alatt képes lenne a nemzetiségi aspiráció veszélyes lenni az államra nézve, nem áll, mert tényleg a kormánynak meg volt mindig adva a rendelkezési jog az esetben, ha a megyei közgyűlés vagy a törvényhatóság bármely tisztviselője haza- vagy törvényellenes határozatot hoz, hogy ily törvény- vagy hazaellenes intézkedést a kormány, mint az államhatalom legfőbb közege, hivatalból megsemmisíthet.

Hogy pedig kifogástalan jellemű hazafiak és szakképzett egyének jussanak mindenkor közigazgatási hivatalokra, a főispán, ki a kijelölő bizottságban a döntő szerepet viszi, képes volt eddig is, s képes lesz ezután is hatalmi állásánál fogva a kívánalmaknak eleget tenni, s ha azt a kijelölő bizottság nem respectálná, hanem oly egyént jelölne ki valamelyik állásra, a kiről feltételezhető, hogy hivatásának megfelelni nem képes vagy hazaellenes működésétől tartani lehet, legyen megadva a főispánnak az a jog ily esetben, hogy a kijelöléstől, a kijelölő bizottság ajánlata daczára, kizárhatja elnöki hatalmánál fogva, köteles legyen azonban a netáni visszaélések meggátlása miatt, esetről-esetre, ily jellegű határozatáról a belügy-miniszteriumnak jelentést tenni.

Hogy a törvényhatósági tisztviselők jelenlegi helyzete nincs biztosítva, ezen szomorú állapot tényleg fennáll, s tagadhatatlan, hogy e bajon mulhatatlanul segíteni kell. El kell ösmerni, hogy a mai fejlett közigazgatási viszonyok mellett, a törvényhatósági tisztikar megszünt nobile officium lenni. S ha valahol az állami életben, ugy legelső sorban a közigazgatás terén szükséges, hogy

maszombat fundálása. 2. A vallásszabadság elvétele. 3. A ref. egyház újra szervezése. Rimaszombat alapításának történetét tizenhárom strófában adja elő, azon regényes hagyomány szerint, melyet Findura Imre: „Rimaszombat története” czimű munkájának 29. és 30. lapjain is megemlít. E szerint városunkat Szigmond király alapította volna hét külön fekvő község egyesítéséből az 1424-ik¹⁾ esztendőben s egyszermind ő keresztelte volna el a Rima folyótól s erre utazásának napjától: *Rima-Szombathnak*. Hogy mennyire megbizhatatlan ez adat, vitatni is fölösleges, tudvalevő dolog lévén, hogy Rimaszombat városának még 1335-ben adott Róbert Károly szabadalomlevelet. Különbben a munka ide vonatkozó része következőleg hangzik:

Elsőben**Rima Szombath fundálásáról.**

Az Ezer négyszázban huszon negyedikben
Sigmund Király járván széllyel Szepességben
Gömör Vármegyében hálván Derentsenben
Rima Vize felé tére Szombath délben.

Pokorági partról nagy sokságot látá,
Mi dolog volna ott megtudni akarta,
Hintáját azonnal arra fordítottá,
Soksághoz eljutván Losontzinak szólla:

„Mi akaratotok s mi végre gyűltetek?”

Losontzi István ezt nagy örömmel vette,
Hogy Sigmund királyát ekkor tisztelhette
Ezen jó Szándékát Szivére teheté
Mi az akaratya ekként le beszélte:

„Hét falukban laktak ezek, De volt káros,
Szent-Margita és Gats, Tormás ugy a Rákos
Mötsén, Tarnótz, Gernyő, ez hétből lesz Város,²⁾
Hogy ha Felségedtől leszen ez Tanácsos.”

Sigmund Király felel Losontzi Istvánnak:

„Jó az feltételed látom ezt hasznosnak,
De motsáros ez Hely, félsze lesz a Sárnak
Alkalmatosb Helyét látom én Városnak.

Dombos helyen vagyón amaz kitsiny Erdő
Ottan lesz a Város tüled építendő,
Rima Szombath Nével legyen nevezendő,
Isten áldásokkal Környül kerítendő.

Magam Mestereket fogok elküldeni,

Kik szép rendel fogják Utzákra intézni,

TÁRCSA.

Népdal.**I.**

(Ad nótam: Simongiban van egy malom.)

Ráhó fölött borus az ég,
Drága csillag pislogsz-e még?
Ha még pislogsz: húnyd le szemed,
„Tündöklésednek vége lett“!

Hradovától füttyöl a szél,
Tán biz' Szvatoplukról regél?
Azt sívítja: „Haramia,
Ki e honnak hűtlen fia“!

Rima vize folyton árad,
Szombat! Erősítsd a gátat!
Zúgó ár és bősziült habok:
„Hiena-tajt s könnyek azok“!

II.

(Ad nótam: Ráhó fölött borus az ég)

Nagyszuhai híres malom,
Tótsasokat zúznak azon:
Nekünk is van pár példányunk:
„Oda visszük, — majd behánjuk“!

Azt az Isten megátkozta,
Ki az e fajtát ápolta;
Egyvet súg csak szívem tája:
„Filoxerát hintsünk rája“!

Olvas fába terem a szű,
Kebünk nem emésztí már bú;
Porba hullott Szlovénia:
„Vivat Kishont s Hungária“!

Hárfás.

Egy mult századbéli verses krónika Rimaszombat város történetéről.

Findura Imre a „Gömör-Kishont” ez idei 35-ik számában „Ki írta meg Rimaszombat történetét?” czim alatt Kollár Sámuel eszeresényi ev. ág. lelkészről, mint Rimaszombat város történetének első megírójáról szólván, többi közt a következőket mondja: „Használt-e Kollár a műve megírásánál *Istvánffy, Pray* és *Bartholomaeidesz*

azok, a kik a személy- és vagyontörvény s az állami élet összes nyilvántartásaiban részt vesznek, állásuk független, élethossziglan tartó legyen s ő számukra is rendezett nyugdíjviszonyok léptessenek életbe.

De hogy ezen régi ohaj megvalósuljon, arra egyáltalán nem szükséges, hogy az kinevezés útján létesüljön.

Ezt a választási rendszerrel is elérhetjük, ha a törvényhozás megalkotja a törvényt arra:

„hogy a megye közönsége által megválasztott törvényhatósági tisztviselő élethossziglan megtartja hivatalát.“

A mi azt a vádat illeti, hogy a törvényhatóság tagjai nem tanúsítanak részvétet a közügyek elintézésé körül. S a közérdeklődés, tevékenység és közreműködés teljes hiányával intézettek el a közügyek, s hogy a törvényhatóság a közérdeklődést tagjai között csak a választási idők tartama alatt képes felkelteni, ezen általánosságban tartott vádak a valósággal meg nem egyeznek, s a ki ilyeneket állít, az vagy nem figyelte meg jól a megyei közigazgatási élet nyilvántartásait vagy akarathoz — hogy ne mondjam számításból — bocsát világnak az autonóm közigazgatás porba tiprására ehhez hasonló dolgokat.

A megyei rendszerről másként mint kegyelet- és elismeréssel nem lehet nyilatkozni, s a ki ezt tenni merészeli, az feleli azt, hogy évszázadok vihara alatt, a megpróbáltatások nehéz korszakában, hazánkban egyedül a vármegyék voltak ősi szabadságunk, alkotmányunk védőpajzsa. S a jelenben és a nemzetiségi igazgatások ellen az államesszme leghatalmasabb phalanxa. S a mellett — a létező törvények keretén belül — kifogástalanul teljesíti misszióját, pelda reá Csanád-, Zólyom-, Borsod-, Gömör-, Szepes- és más megyék, a hol kiváló gondot fordítanak a tisztikar megválasztására, a hol a megyebizottsági tagok feladatuk magaslátán állva, lelkiismeretes pontossággal járnak el megbízatásukban, ott jelenleg sem hagy fenn maga után semmi kívánni valót a közigazgatás, a hol pedig a közszellem hiányzik, ott a kinevezési rendszer behozatala után sem várhatjuk azt, hogy a viszonyok jobbra forduljanak.

Legerősebb argumentum a kinevezési rendszer mellett a szolgálati pragmatika behozatala, de ezt szintén szépen be lehetne illeszteni a jelenlegi keretbe s a jelenlegi rendszer mellett is érvényre lehetne azt az elvet emelni, hogy a tisztviselő, — ha a törvényhatóságoknál kiváló képességet tanúsít — a központban a minisztériumoknál, — szolgálati idejöknek megfelelőleg, — s elfoglalt állásához mérten előléptetésben részesüljön.

Nemzeti politikát kifogástalan közigazgatási állapotokat, a választási rendszer meghagyása mellett ép oly jó lehet teremteni, mint kinevezés mellett, az előnye a választási rendszernek abban nyilvánul hatalmasan, hogy ebben az állampol-

gárok egyetemes jogai teljes biztosítékát feltalálják, míg a centralisatio csirájában hordja a közszabadság, a függetlenség elnyomásának éltető elemét. S félni lehet, hogy a nemzet függetlensége, önállása önmagában fog összeomlani a centralisatio mindent magához vonó hatása alatt.

Mert ha mindent csak a kormánytól reményelhetünk, azok, kik előre akarnak a közéletben haladni, s valamit ki akarnak vinni a közigazgatás terén, igyekezni fognak mindenkor a kormány kedvét keresni. S a hízegés versenye ha megnyílik, ez halálát okozza a szabad önálló gondolkodásnak, s annak a társadalom- és államnak, mely a szolgálai szellem dédelgetésének tömjénez, veszni kell a világ rendjében. — Csak az a nemzet lehet hatalmas és nagy, melynek szabadsága, önkormányzata teljesen biztosítva van.

A küszöbön álló politikai reformok között természetes, hogy a nemzeti állam reális megalkotására kell törekednünk, de ezt nem azon eszközökkel érjük el, a mit „Atticus“ álnevű szerző „Uj korszak és politikai programja“ cím alatt megjelent röpiratban állít, hogy állami és nemzeti életünket a gentryből és polgári osztályból alakuló közép osztályra kell átfektetni, állami és nemzeti életünk csak az esetben fog reális alapokon haladni, ha a nagy mű felépítése körül a társadalom minden rétege közös lekesedéssel fog munkálkodni. Nagy nemzeti czélok elérése csak úgy valósulhat meg, ha azok megteremtése, nem egyes társadalmi osztályok, hanem az egész nemzet egyetértése által karoltatik fel

(Folytatása köv.)

Legrégibb nyomok és új irányok a gazdasági egyesületi téren.

Magyarország közügyeinek vezetői már régen felfogták a társulási eszme jelentőségét, s mint mindenütt a közéletben, ugy a mezőgazdaság elméleti és gyakorlati terén is, az ennek valóítására való törekvés számai ismeretünk szerint is már egészen a mult század közepéig nyulnak vissza.

A magyar királyi helytartótanács már 1766. évi szeptember 12-éről keltezett egy királyi leiratot intézett a megyékhez, a melyben a gazdasági egyesületek alakítását sürögösen kívánja.

Ugy látszik azonban, hogy a leirat sikertelen volt; mert 1770-ben márcz. 23-áról újabb királyi leirat intéztetett a megyékhez, melyben ujjlag kijelentetett, hogy a gazdasági társaságok felállítására, a hazai mezei gazdaság emelése czéljából szándékolatik és pedig úgy, hogy minden megyében legalább egy legyen. — épen ugy mint azt a székesfehérvári 1879-iki II. gazda congresszus tervezete hozta, — mely gyűléseit a tagokra nézve legkedvezőbb helyen tartja. Különösen meghagyott Pozsony városának, hogy mindenképen törekedjék kebelében egy ily gazdasági társaságnak mielőbb megalakítására, a míg a helytartótanács felügyelete alatt megindítván tanácskozásait, a többi városoknak és megyéknek buzdítón szolgáljon.

Hogy ezen királyi leiratnak volt némi eredménye, az a Bécsben 1771-ben megjelen „Allergnädigt priv. Anzeiger“ című lapból gyanítható, a melyben azok 167. lapján Vasvármegye gazdasági társaságának névsora közöltetik. Azt, hogy mennyiben volt az említett társaság-

nak üdvös és hasznos hatása, a gazdasági irodalmi téren fel nem található.

1820-ban keletkezett a „Nógrádi gazdasági egyesület“, 1823-ban a „Tolnai gazdasági küldöttség“. Mindkettőt azon intentió vezérelte, hogy a kormány részéről a juhtenyésztésre nézve, körülményes és hiteles tudósítás kívántatott Egyébiránt mindkét társaság a mezei gazdaság előmenetelének akadályainak elhárítására szolgáló eszközöknek kutatását tűzte ki magának, a mit azonban rövid ideig tartó gyenge fenállásuk alatt még csak meg sem kezdeményezhettek.

Az országos gazdasági egyesületünk, a legelső állandó és szervezeties megalkotását az 1830. június 11-én tartott közgyűlésen „Allattenyészti társaság“ czim alatt nyerte. Erről az ugynevezett „Pesti gyepkönyv“ sok felvilágosítást ad. Itt látjuk a lótenyészti egyesületet, a melynek első magyát néhány aláíró képezi. E szerint ekkor már mezei löiskola, löverseny és lótenyésztes együtt volt az egyesület hatáskörében. Ha ezen egyesületet az 1849-től 1857-ig tartó ideiglenes korszaka nem éri, maig első világhírű erkölcsi testületté fejlődött volna. — különben dacára a sok küzdés, a nehéz és komoly viszonyok között — mezei gazdálkodásunknak lelke, — legbuzgóbb és legerősebb támasza a közzgazdálkodásnak.

Gömör kishontvármegyei gazdasági egyesületünkre átmelve, ezen egyesület 25 év óta áll már fenn, és ennek eddigi életében három korszakot különböztetünk meg, az első a keletkezés a 70-es évekig, második az ideiglenesség 70-től 1880-ig, a harmadik a kifejlés 1880-tól.

A mennyiben az első és második korszakban vajmi kevés történt és egyáltalában az egyesület működéséről kevés életjelt adott; reánk nézve csak harmadik korszaka bír érdeklél, t. i. midőn az egyesület az eddigi fenállása alatt tulajdonképen fejlődött, és a mikor hasznos és életre való működésének leginkább adott kifejezést.

Ezen időben a megyénkbeli gazdasági egyesület egy igen sikerült kiállítás, és rendezése egészben véve igen tapintatos szakavatottságra mutatott, kivált a termény osztályé, — az összetartozó tárgyak egymásmellé sorozva, nem zavarva közüké vegyített idegennel s több csoportba szétszórva. Igen szép volt az állatkiállítás és ezelszerű volt a gépek osztálya. Csak kár volt a hármast vasu ekéket a verseny-szántásnál tarlókon is bemutatni, miután sokan azokat azóta ily használták, és szántóik elperjesettek, a talaj termő rétege pedig kissébedett.

A nagybirtokos osztály ily jelentékeny részvétében nemesak az volt örvendetes, hogy a kiállítás igen szép és tanulságos tárgyakat mutatott fölök, de főképen az, hogy a tömeges részvét világos bizonyítást tett arról, hogy azon osztály, mely nevével, tekintélyével, anyagi és szellemi állásánál, képzettségével és befolyásánál fogva, az előrehaladás vezéréül van hivatva, felfogván hona és nemzete irányában magasztos hivatását, a zászlót kezébe vette. Farkas Abrahám elnök ur, Bornemisza István és Fáy Barnabás alelnök urak vezetése alatt a mezőgazdaságnak sok küzdésre való terén előre haladni tömegesen megindult.

Az egyesületünk ezen fejlődő stadiumában, szakkörében új erővel és nagy erélyvel kezdette meg, és terjesztette minden irányban működését. Az élénk tevékenység szintén nagy mértékben hatott minél több erőnek az egyesület körébe vonására. A gyűlések, köz- és választmányi egyaránt megnépesedett és számos indítvány tétetett.

Az országos magyar gazdasági egyesület által gazdasági bajaink kipuhatólása és orvoslása érdekében tartott enqutte — tárgyalások alkalmával. — 1880. január hóban a megyénkbeli gazdasági egyesület Farkas Abrahám elnök ur által képviselve volt, és ezen alkalommal nagy érdeklődés mellett az eszmecsereiben részt vett. Különösen kiemelendő előterjesztése: a szarvasmarha tenyésztés előmozdítása czéljából hozandó rendszabályokat, de főképen a lótenyésztes érdekében tett indítványát: 1. a

Középen egy Házat Istennek építeni,
Egy ékes Toronnyal meg ékesíteni.
Budáról el jöven építő Mesterek
Szép rendel utzát tőlök rendeltetek.³⁾
Középen templomot, Tornyt építettek,
Mellyben Hív Magyarok Istent tisztelének.
Ajándékozott Privilegyiummal,⁴⁾
Ékes volt ez Város Czéh s Társaságokkal.⁵⁾
Huszonnégyszemélyből álló szép Tanátsal,
Híres oskolával, tanult Ifjakkal.⁶⁾
Nem lakott itt egyéb Nemzet Magyaroknál,
Kegyes Istenfélő Reformatusságnál,
Német, Zsidó, Görög itt helyt nem találtál,
Kereskedést üzni ebben nem lakhattál.
Majd aztán pár szónyi jellemzéssel századokat ugorva át, így végzi be a „Rima Szombath fundálásáról“ irt szakaszt:
Midőn ez Városban a bün sokasula,
Minden rend, szép Szokás másképen fordula,
Édes Atyáknak hagyások fel bomla
Isten is ellének haragra indula.
Ezzel azután áttér munkája másik részére, mely fölébe a következő ezímet írja:
„Igy kezdődött már az Rima Szombati Casus:“
Ebben saját korának vallási viszonyait; a vallási áldozásokat és a katholicusságnak a reformatussággal való surlódásait írja le s kesereg saját hitfeleinek igazságtalan elnyomatása felett. Elbeszéléseiben az idő rendet követi.
Történeti hűségében illetve hitelességében itt már nincs okunk kételkedni, mert hisz írja a lefolyt eseményeknek közvetlen szemléelője volt s a mit elbeszél más adatainkkal nincs ellenkezésben.
Igy kezdi:
Ezer hétszáz hatvan kilentz hogy iraték,
Garaba György addig addig mesterkedék⁷⁾
Keresztelő János napján be érkezék,
Ekkoron eléré miben ígérkezék.
De az processio itt félben szakadtott
Mert az sok Parasztág mingyárt megszaladtott,
Egy néhány rozsasz Aszszony (leikben állott,⁸⁾
Még is egész Város lett elárultattott⁹⁾
Majd két esztendőig folyt az Processusunk,¹⁰⁾
Senki sem lön akkor a mi Patronusunk,

Felséges Udvarnál rítul vádoltattunk
És Szentség töröknek pronuciáltattunk¹¹⁾
Jöllehet Hetvenben szintén az májusban
Felséges Josephus vala Városunkban
Tudakozta: „Hányan laktok ez Városban?
Bé tér-é ez sok nép az Templomotokban?¹²⁾
De nem találtott Senki, ki instálna,
Ez nagy Felség előtt a ki supplicálna,
Filig benne valánk a nyomoruságba
Mégis csak hallgatánk, mint Pap a Varsába¹³⁾
Itt volt ez nagy felség, mégis Bétsben mentek,¹⁴⁾
Hasztalan költséget egynehányszor tettek
Semmit Felségének bé nem jelentettek
Szabados Gratiát Kérni itt nem mertek.
Nem instálták azon: Kérje édes ANNYÁT
Akkori nagy Királyt Mária TRESIÁT;
Hogy kérjen ez népnek még ettzer Gráziát
De meg is fordíta nagyobb Sententiát.
Mivel nem hagyta bünt Isten büntetlen,
Király sem nézte el azt mi volt helytelen;
Mi is hogy vétettünk Isten s Király ellen,
Jött deliberatum ellenünk ekképen:
Ezerhétszáz hetven egyben, hogy irtanak,
Szent György nap tájában az idők folytanak¹⁵⁾
Zajos Sententiát ily Deliberáltak
Rima Szombat ellen s pronuciáltak.
Két Svadron Németek ellene küldettek;
Az Executiok véghez vitettettek;
Templom, Schola ekkor fölünk elvettettek,
Katholikus részre ekkor rendeltettek.¹⁶⁾
Az Úrnak papjai uingyárt ki hajttattak;
Marton s Varnay, az kiket ily hívtak,¹⁷⁾
Pásztor nélkül Juhok noha meghagyattak
Deákok, Gyermek Scholától fosztattak.
Az Missionalis Garaba György vala,
Az Parochiára ki hamar bé szálla,¹⁸⁾
Minden rend, szép szokás, Ecclesia bomla;
Magistratus két fél tiz Személy be álla.
Az Ur Temploma is tsak hamar bontata,
Keserves könyvekkel ez romlás láttata,
Hogy az ékes Templom rontata bontata,
Három ezer ember, melyben Helyt foghata.¹⁹⁾

Lerontattott vala hetvennegyedekben,
Más fundamentumot vetettek az földben,
Ez Templom falait rakták hetven ötben²⁰⁾
Az régi Kövek is bé rakattak ebben.
Hetven hatodikban falait fel rakták,
Tetejét sindellel be is borították,
Hetven hetedikben munkát félben hagytták,
Hihető ekkoron az költséget várták.²¹⁾
(Folytatása következik.)
1) Findura Imre i.-m.-ban a 30. lapon 1422-t. mond.
2) Jelenleg mint határmevek szerepelnek.
3) Csak az 1506-iki nagy tűzvész után voltak városunkban köből épült házak.
4) Az említett kivül Findura különböző időkből még 13-at említ.
5) Alkalmam volt látni a szürszabó czéh jegyzőkönyvét, melyet még a XVI-ik században kezdtek írni. Jelenleg Kovács István helybeli polgár őrzi.
6) Egy időben Theologiát is adtak elő az itteni főiskolában.
7) Findura i. m.-jában Karaba Györgynek írja. Igy láttam másutt is. Külömben ráhőtt missionarius volt.
8) Karaba körmenettel járta be a várost, melynek protestans népe nem a legszívesebben látta. Ekkor történt az az emlékezetes jelenet, hogy egy néhány asszony sárral s záptojással dobálta meg a processiót.
9) Hogy germanisál az öreg!
10) 1769. május illetőleg június havától 1771. április 9-ig.
11) Azzal vádolták ugyanis a reformatusokat, hogy a ráhőtt missionarius Karabát a sakramentummal együtt a Sodoma-tó bűzhődt vizébe dobták.
12) Findura nem említi könyvében e látogatást.
13) E hasonlatot nem értem.
14) Nyelvészeti szempontból érdekes a beható -ba, -be és -ban, -ben rag összetévesztett használata.
15) Az itéletet 1771. április 9-én hirdették ki, tehát Szent György napja előtt pár nappal.
16) Nemesak a templomot s iskolát vette el a fegyveres erőhatalom, nemesak a diákokat s papokat ütték ki a városból, hanem a népet a prot. isteni tisztelet megtartásától is egészen eltiltották.
17) Sokkal valószínűbbnek tartom krónikánk ez adatát, szemben Huszt Jenő állításával, ki Marton helyett: Mártonyit és Varnay helyett Varnayt mond. (Egyházi örömmel, mely gömöri esperes és rimaszombati ref. pap nagytiszteletű Terhes Sámuel felszázados papságának emlékére a rimaszombati reformált egyház által 1859. év április 28-án tartott meg. — Rimaszombat, 1859. a reformata egyház tulajdona. — 5-ik lapján.)
18) Karaba György, ki előbb galsai pap, utóbb ráhőtt missionarius volt a rimaszombati katholicus anyaegyház első plébánusa lett.
19) Az új plébános közbenjárására folytán bontották le.
20) Az a templom melynek falait 1775-ben kezdtek építeni, a maig fennálló rom. kath. templom.
21) Mária Theresia királyné maga 18938 frrtal járult az építési költségek fedezésébe.

vasuti tarifák egyszerűsítése. 2. engedje és ne tartsa a kormány a vásárolt lőszükségletnél, hogy a tenyésztés és az állam 40—50%-ot veszítsen a közvetítők által, de vásároljon a kormány a hadsereg részére lovakat egyenesen a tenyésztőtől. 3. A ló kivételénél életbe hozandó szabályok iránt stb.

A mint tapasztaljuk, ezen indítványok mind jó talajra estek, miután ma már azok mind rendszabályokká átalakultak, melyeknek létesítése által — úgy hiszem senki sem fogja tagadni, — a lótenyésztés nem esékély mértékben előmozdított. — Végére felemlíteni el nem mulaszthatom, hogy a gazdasági egyesületünk hathatós pártfogása által úgy a mentelep, mint pedig a földművelési iskola megyénkben felállított.

Nem lehet czélem e helyen mindazon életbevágó intézkedéseket felemlíteni, melyek mai napig ezen gazdasági egyesület körül forognak, itt csak a tizedszázados fennállása alkalmával akartam röviden az egyesület tevékenységéről megemlékezni.

Es miután ezen egyesület a legszebb, a legáldásosabb, nagy horderejű feladatra, a gazdasági szakértelmességnek épen az azzal közvetlen foglalkozó nép között gyakorlati és elméleti terjesztésére van hivatva; biztató a remény, hogy ezen magasztos feladatnak továbbra is megfelelően fog; felvirulása Farkas Abraham, Bornemisza István és Fáy Barnabás emléke lesz, a kik fejlődési korszakát megalkották.

A gazdasági egyesület többi tagjai pedig, a kiket hazafias buzgóság, hasznos és szükséges volta miatt ezen intézett köteletébe vezértte és azt 25 éven keresztül meleg rokonszennel ápolták, nagy feladatukat, a mire vállalkoztak, minden időben és minden viszonyok között a lehetőségig hiven teljesítették, legyen a jövő új irányokra jelszavuk „Cum viribus unitis” mert az egyesített erőt még a vékony törékeny nádszál csatolása is növeli. Az erő, melyen fejlődési korszaka épült, ad folyvást biztosítékot az egyesület jövőjének.

Gazdász.

Papválasztás Kokován.

A kokovai ev. egyház, mely érdemekben gazdag lelkészének, nt. Gáber Lajos érd. főesperesnek f. é. szept. hó elején váratlanul bekövetkezett halála folytán árvaságra jutott, múlt vasárnap, nov. 9-én választá meg új papját, lelképásztortát.

Nagy érdeklődéssel tekintett e választás elé az egész egyházmegye s a nagy közönség nemcsak azért, mivel a kishonti ev. egyházak között a kokovai egyház egyike a tekintélyesebbeknek, legjövendőbbeknek, de főleg azért, mert az egyházmegye sajátos helyzetében ép a kokovai egyháznak kiváló, csaknem döntő szerepe volt, van és lesz. Fokozta ez érdeklődést a papi állásra jelöltek személyisége, az azokhoz fűzött érdeklődés, remények és kértelvények, melyek hol az egyik, hol a másik jelölt javára billentették a közvélemény rokonszennének folyton lebegő mérlegét. Hetek óta tartá izgalomban a kokovai egyház híveit a választás, melynek kimenetele felett még a legavatottabb körök sem tudtak tájékozódni. A hírek, melyek innen-onnan kiszivárogtak és szárnyra keltek, azt engedék sejtetni, hogy a választás nagy hullámokat fog vetni, s erős küzdelem fog kifejlődni itt is a magyar hazafias és nem hazafias törekvésűek között.

Ily kitérés mellett, nem éppen könnyű feladat várt az esperesség új vezéreire — az esp. felügyelő s főesperesre. S ép a helyzet fontosságánál, a feladat nehézségénél fogva, Nt. Glauf Pál főesperes ur magának s elnökségének tartá a választásnál szükséges ellenőrzést, s a választásnak az egyházzrendezet alapján való végrehajtást. — Meg is jelent e végből a kokovai nemes egyház kebelében elnökségével ngs. Kubinyi Aladár esp. felügyelő ural, Kemény Lajos esp. jegyző kíséretében. A választást megelőzőleg 10 és 1/2 órákor a rendes istentisztelet tartatott meg, melyet az egyház anyanyelvén (tótul) Kemény Lajos osztrák lelkész, I. Kor. 13-ik részére épített egyházi szent beszéddel s szokott liturgiával végeztet. A szorongásig megtelt templomban, az ajtósság végeztével, közgyűléssé alakult a hívő sereg, hogy megválassza magának a jelöltek közül az ő lelki vezérét, az isteni hirdetőjét, kétezer léleknek leendő hűségese pástortát. A próbaszónoklatokra meghívott jelöltek: Tiszt. Banezik Sámuel turpolyai, Hoznek Lajos kladzányi, Rohács Lajos nandrási, Stehla István závadkai és Kuchta Lajos prenesfalusi lelkészek voltak.

Nt. Glauf Pál főesperes ur meleg hangon üdvözölvé az egyházfelügyelőt s egyházhíveket, előadja a gyűlés nagyfontosságú czélját s hathatósan buzdítja a választó híveket az egyetértésre, a választásnak lehető egyhangú keresztülvitelére, s buzgó imában kéri az egyházra, híveire s e fontos munkára Istennek áldó s vezérő szent lelkét. Mire Kuchta András egyházfelügyelő ur, a rendezet értelmében a választó közgyűlés elnöke, hasonlóan egyetértő, szavazás nélkül, felkiáltás utján véghez menendő választásra hívón fel a választó egyházat, — ez lelkesült közfelkiáltással e g y h a n g u l a g tiszt. B a n e z i k S á m u e l turpolyai lelkészt — Kokova szülöttjét — választá meg papjánul. — A rendezetben előírt választási törvény formáinak betartása s alkalmazása után, ez egyhangulag eszközölt választás törvényesnek, érvényesnek jelentetett ki a jelen levő főesperes ur által is. A papi hivány rendezése után, a választó közgyűlés elnökileg bezárattott; s az egyházhívek, örömtől sugárzó arcezzal, a legszebb rendben oszlottak szét, kiki sietvén esendes otthonába övének megvinni az örvendetes eredményt. Az egyházhívek magatartása a választási aktus egész folyása alatt, valóban példás, rendes, illemtet respectáló, dicséretre méltó volt.

A választás illetén lefolyásához nagy mértékben hozzá járult az esp. elnökségnek jelenléte s főleg ngs. Kubinyi Aladár esp. felügyelő urnak szíves megjelenése, mely az egyházhívekre általánosan kellemes, felemelő hatást gyakorolt. Nagyban hozzá járult az esp. elnökségnek ügyes, tapintatos, mindeneket megnyerő eljárása, mely azt eredményezte, hogy a többi jelöltek vezértámogatói meghajoltak a nyilvánuló többség előtt, s jelöltek névben visszaleptek. Méltó elismerés illeti meg e tekintetben Gáber Gusztáv ur mellett főképen Kuchta egyházfelügyelő urat, ki mint az egyház rendjére s békéjére hivatott ör. — e rend és béke érdekében, nem dobtá oda az egyházat a nemzetiségi visszavonás és harc hullámaiba.

E választás különben élénk hulláma annak, mint lehet ügyes, tapintatos, erélyes vezetés mellett az ellen-

teses erőket kiegyenlíteni s a papválasztást zavarok s katonai karhatalom nélkül végrehajtani.

Üdvözöljük a megválasztott lelkész urat, kit az egyhangú közbizalom egyházmegyénkben e tekintélyes egyházba hív, s e szép, de nehéz és nagyfontosságú állásra helyez. Üdvözöljük meleg szeretettel és meleg hűnői bizalommal. Hiszünk, reméljük, hogy egyházunkban a hazafias közös érdekek munkálására benne buzgó apostolt, az imádott édes anyához, magyar hazánkhoz tántoríthatlan hűséggel ragaszkodó igaz fiat nyérünk, ki a kokovai egyháznak, egyházmegyénknek felvirágzására együtt fog velünk közreműködni. Hiszünk, hogy nemcsak egyháznak, de magyar hazánkunk is lesz, a hűbűséget és magyar hazafiságot nem ajkain hordó, de szép tettekkel tanúsító igazi Sámuel! Adjá Isten! Ugy legyen! Hozza Isten szerencsésen körünkbe! — 6.

Helybeli hírek.

Kegyelet. A rimaszombati takarékpénztár, boldogult igazgatósági elnökének Csider Károlynak életnagyságu arcképét most festeti olajba Barabás Miklós veterán festőművésznikkel. A kép előreláthatólag kitűnő műve lesz a veterán festőnek, és méltán fog sorakozni a takarékpénztári közgyűlési teremben az id. Lengyel Sámuel arcképe mellé, mely szintén a Barabás Miklóst dicséri mesterül.

A vasárnap tartott nőegyesületi választmányi gyűlésnek több érdekes tárgya közt, különösen a buzgó alelnök és igazgató nevezetes eszmét pendítették meg. Ugyanis a közóhajtásnak engedve, azon fáradoznak, hogy árvaházat alakítsanak, s ennek költségeire, anélkül hogy a nőegyesület tőkét megcsorbítanák, alapot teremtsenek. Üdvözöljük a lelkes nők közszükséglet kielégíteni óhajto tervét, s adja az árvák Istené, hogy fáradozásukat kellő siker koronázza.

Szini előadás. A helybeli prot. főgymnásium ifjusága szombaton két vígjátékot adott egymásután a tanári nyugalomdíj-intézet és phil. muzeum javára. Mint mindig, valahányszor nemes törekvésű ifjaink a nagy közönség elé léptek, hogy bemutassák egy vagy más irányú ügyességüket és képzettségüket, a legszélesebb körű pártfogásban részesültek, ugy ez alkalommal is zsufolásig telt meg a nézőtér érdeklődő közönséggel, mely a kétfős előadást a legnagyobb figyelemmel hallgatta végig s méltányolta az ambíciós fiatalág erős vállalkozását. Nem szándékozunk kellelénél nagyobb dicséretet zengeni, sem az előadókra sem az előadás rendezőjére. — de az érdem minden körülmények között érdem, s lapunk, mint a nyilvánosság organuma nem zárkozhatik el annak nyilvánításától, hogy ugy az előadók, mint a rendezők a legteljesebb elismerésre méltó dolgot cselekedtek. Hanem az elsősg itt is a nőket illeti meg, Soós Irén kisasszonynak pompás hangja s kitűnő temperamentuma van; dialógjaiban értelem és kedély nyilvánult, — mint lady Friendly teljesen bele találta magát szerepébe, miért a közönség egész halom virágosokorral lepte meg. Miskolczi Margit kisasszonyt fiatalága tette érdekessé, de minden várakozást felülmuló diszert játéka által kellemes meglepetésben részesíté a hallgatóságot. Csathó Anna kisasszonynak az első darabban egy vén kisasszony szerepe jutott, de pompás maszkja s rontinert előadása feledteté velünk, hogy a zsemes Philippát egy a fiatalág üdeségével felruházott ifju lányka adja. Egy szóval a kisasszonyok mindhármán kitétek magukért; a fesztelen bátorság és könnyűség mellett, mely játékaikat jellemezte, — a nagy számú közönség abban az élvezetben is részesült, hogy szerepüket nemesek előadták, hanem a szó szorosabb értelmében játszták is, mi által a rendes műkedvelői színvonalon felülemelkedtek. Hasonló dicsérettel szólhatunk a tanuló ifjuságról is. Müller Lajos a szégyenő Blushington szerepét jó maszkos genalakot teremtett s a közönséget mindvégig jó kedélyben és derűtségben tartotta; nem tulzott, de kevesebbet sem adott a kellelénél s az elismerő tapsokat teljes mértékben megérdemelte. Helyesen fogták fel szerepüket Vinis Viktor (Gyp) és Lattvák is (Friendly) s az epizod-alakok közül Ladányi és Bazovszky is megállták helyüket. A segítő személyzetből Ablonczy, Lengyel Iván és Vince István is hozzájárultak az előadás sikeréhez. — Nagyobb tetszésben részesült a második darab: „A kerek.” Hiába, az örök érdemű Kisfaludy az ő naiv humorával még nem szorult le a színpadról. Meséjének egyszerű szövevénye s eredeti dicitója, mely kerüli a mai realis élet sikamlósságait s még ma is derűtséget kelt s a közönség jobban mulatott a régi lettint kor ábrándos költészetén, mint a mai életből merített drasztikus jeleneteken. A szereplők e darabban is jóformán ugyanazok voltak, mint az előzőben. Csathó Anna kisasszony egyéniségéhez inkább illő romantikus szerephez jutott a közönség szerelemben szenvedő Málából igen rokonszenves alakot teremtett s egy esepet sem csudálkozunk azon, hogy Károly oltahatatlan lángra gyuladt iránta. A eselszövő Lidit Soós Irén k. a. vette át, ki e szerepében még inkább bebizonyította, hogy a világot jelentő deszkákra hivatottsággal próbált fellépni. Miskolczi Margit kisasszonynak első monológja annyira sikerült, hogy azon tul nyílt jelenetben is nem egyszer zajosan megtapsolták. A férfi szereplők közül is mindnyájan kitűnő alakokat mutattak be. Nem is tudnók hirtelen megmondani, melyik tetszett jobban: Bazovszky Perfeldije, Pivkó Szélföldije, vagy Vinis huszár káplárja? Elég az hozzá, hogy mindhármán pompás genre-alakokat mutattak be s ha a közönség egyik másikat jobban megtapsolta, ez inkább a darabban lévő szerep jellemének tulajdonítható. Ertelmesen s közmegelegedéssel játszták szerepüket Kovács (kapitány) és Ladányi (ezredes) is. Pollák a magát szerencsétlennek érző Károly szerepét érvényre juttatta. Pál Gyula, Bodor Dezső, Okolicsányi és Seres Barna mint segéd szereplők a pompásan sikerült előadást kiegészítették. — A két darab előadása 11 óráig tartott, a függöny legördülése után a közönség elismerő tapsokban részesíté a szereplőket összeségükben s a siker elérésének legfőbb tényezőjét R. Vozári Gyula tanárt is, kit lankadatlan buzgalmu fáradságáért a nyilvánosság terén is teljes elismerést érdemel.

Zenészeink külföldön. Dankó Ernő kitűnő zenekara a nyár folyamán külföldön több helyütt megfordult, s működését mindenfelé feltűnő erkölcsi siker kísérté. A vállalkozás sikeréről annak idején lapunk is esetről-esetre kimerítő tudósításokat hozott. Most ismét egy nagyobb német újság került kezünkbe, a „Görlitzer Nachrichten”, melynek 224-ik száma a legmelegebb elismeréssel emlé-

kezik meg Dankóék görlitzi hangversenyeiről. Különösen dicséri a Brahms-féle magyar táncdarabokat, melynél szebb műnászírozást még soha sem hallottak Görlitzben. Rendkívül tetszett Tell-Ouvertür, a Radecky induló stb. A tagok közül különösen Kiss celló-szólját, Fazekas cimbalom játékat dicséri. Dankó magán hegedűjének is méltó elismerést adva. Részünkről gratulálunk Dankóék-nak, — kik már itthon vannak — hogy a magyar zenének külföldön dicsőséget szereztek.

Szini előadás. Mint halljuk, színház látogató közönségünk körében el van terjedve az az óhaj, hogy főgymnásiumi ifjuságunk adja tehát elő a mult szombaton bemutatott 2 darabot. Így tehát — ha a tanári kar is beleegyezik — nem sokára alkalmunk leendő újból győnyörködni az ifju műkedvelők játékában, kik ez alkalomra a „Szégyenlős” helyett más darabot szándékoznak választani.

Nyilvános számadás a rimaszombati egyesült protestans főgymnásium ifjusága által rendezett és 1890. év nov. 8-án megtartott műkedvelő előadás bevételeiről és kiadásairól. — A) Bevételei: Jegyekből és felülfizetésből 209 frt 65 kr. — B) Kiadás: 1. Könyvekért. (A könyvek az ifjusági könyvtáré lettek) 10 frt 90 kr. 2. Zenészeknek 20 frt. 3. Virágcsokrokért 15 frt. 4. Világításra (68 drb gyertya az iskolának megmaradt) 12 frt 16 kr. 5. 750 drb meghívó nyomtatása 7 frt 50 kr. 6. Ugyanannak elküldése, szétfordása bélyeggel 8 frt 15 kr. 7. Fodrásznak 4 frt. 8. Rendőröknek, teremláj, körvénny bélyege 3 frt. 9. Faért főlvágatással 5 frt 90 kr. 10. Szolgáknak 8 frt 20 kr. 11. Színpad föllállításáért 6 frt. 12. Vegyesekre 8 frt 06 kr. Összesen 108 frt 87 kr. A tiszta jövedelem tehát teszen 100 frt 78 krt., azaz egyszáz frt hetvennyolcz krt. Ez összeg felé a class. phil. muzeum javára, felé a tanári nyugalomdíjintézet pénztárába szolgáltatam át. — Rimaszombat, 1890. nov. 10. — R. Vozári Gyula, főgym. tanár, mint rendező.

Felülfizetések. A műkedvelő előadás alkalmával felülfizettek a következő urak a jelzett összegekkel: Batta Sámuel 1 frt 50 kr. Hevessy Bertalan 1 frt. Széplaky Lajos 1 frt. Gellén Endre 3 frt. Gellén Kálmán 75 kr. Fülöp Benjamin 50 kr. Laczek Gyula 1 frt. Fáy Barna 4 frt. N. N. főhadnagy 50 kr. N. N. főhadnagy 50 kr. N. N. 20 kr. N. N. 20 kr. Feledi 50 kr. Rajsz és Engel 50 kr. Stech Kálmán 50 kr. N. N. 3 frt. Málík Vilmos 1 frt. N. N. 1 frt. Összesen 20 frt 60 kr. — A nemes szívű adakozók fogadják az intézet forró halálját.

Vármegyei ujdonságok.

Hymen. Lukács Béla kövecsesi földbirtokos f. hó 3-án váltott jegyet Dianovszky Olga urhölgygyel a borsodmegyei Harsányban.

Esküvő. Benceze Soma sajjögömöri polg. isk. igazgató tanár, mult hó 6-án vezette oltárhoz Pelsűezőn Frídrik Vilmos érdemekben gazdag városi főjegyző és ügyvéd ur kedves és szeretetre méltó leányát Jankát.

Lelkészejelölés. A Mészáros József lelkész ur Fűzes-Gyarmatra való távozása következtében megürült berkei lelkész-tanítói állomás betöltésére e hó 6-án tartatott meg Tornallyán a jelölés. Pályáztak 4-en, és pedig: Konyha Pál pelsűezi, Pál Ferenc rimaszombati, ki azonban pályázatát visszavonta, Szabó István kálósi és egy szatmármegyei s. lelkész, kik mind a hármán jelöltettek. A választás e hó 20-ára van kitűzve. Mint már jelenleg a hívek hangulatából következtetni lehet, valószínűleg Konyha Pál pelsűezi s. lelkész lesz megválasztva.

Pályázat. A tiszánimeni ev. ref. egyházkerületben a gömöri ev. ref. egyházmegyéhez tartozó radnóthi lelkészi állomásra pályázatot hirdet Kún Bertalan ev. ref. püspök ur. A pályázati kérvények folyó hó 26-ig adandók be nagytiszt. Nagy Pál esperes urhoz Tornallyára.

Téves argumentum. Egyik fővárosi lap a budapesti operaház igazgatója Mahler Gusztáv érdekében, ki basáskodó magaviseletével minden népszerűségét eljátszotta, többek között azzal korteskedik, hogy Mahler egy egész tehetséges generációt nevelt a magyar opera számára és például hozza fel megynk bájos szülöttjét Bárdosy kisasszonyt, ki állítása szerint szinte a Mahler nevelése. A tisztelt lap ezuttal alaposan csalódik, s szeretnők, ha Budapesten is tudomásul vennék helyreigazításukat, melylyel biztos forrás nyomán állíthatjuk, hogy Bárdosy kisasszony zenei képzettségét teljesen Bécsben szerezte, s az operaháznál még mindig nem sikerült elfoglalnia azt a helyet, melyre szép tehetségénél fogva jogosan számot tarthatna.

Sport. A gömörmegyei agarász-egyesület által f. hó 9-ére kitűzött agarászverseny a közbejött eszések folytán november 23-ára halasztatott el. Találkozás a simoni malomnál d. e. 9 órákor. Az érdeklődő közönséget a verseny rendezősége szívesen látja.

Felelős szerkesztő: **Dr. Veres Samu.**

Kiadó-tulajdonos: **Dr. Bernát István.**

Magán-hirdetések.

Hirdetés.

Tisztelettel hozom a n. é. közönség tudomására, hogy én, mint a ki a 9-ik huszárezrednél **első löpatkóvasalóként három évig működtem**, Rimaszombatban Nagyhid-utca 11 sz. a. (a volt Vitális-féle házban.) megtelepedtem és a **lovas-láshoz** szükséges mindenmemű munkát készséggel felvállalok és pontosan jól elvégzek. Ajánlom magamat a t. közönség szíves pártfogásába.

Kovács János, kovácsmester.

Hirdetés.

Mihályfalán (a Vályvölgyben) elköltözés miatt több **szobabutor** s egy kitűnő **rövid zongorát** önkéntes árverésen ad el e hó 16-dikán a tulajdonosa. A venni szándékozók meghívattak.

Hirdetmény.

A beszűnő félben lévő ratkói önségelyegyletnek végleges elintézése és elszámolására mindazon tulajdonosokat, „kik betéteiket mindekkoráig ki nem vették,” folyó év november 17-ik napjának délelőtti 10 órájára Ratkón az alírott házába megtartandó közgyűlésre tisztelettel meghívhatnak.

Kelt Ratkón, 1890. november hó 5-én.

[Elnök Sulek Ágoston elhalálozása folytán:
Gallo János megbízott intéző pénztárnok.

Hirdetmény.

3874. szám. — A **Dobfenek községében** gyakorolt italmérsi jogért megállapított kártalanítási összegre vonatkozólag az 1889. évi 45896. sz. igazs. miniszteri rendelet 9-ik és 10-ik §-hoz képest az egyezség megkísérlésére s az igények tárgyalására határidőül **1890. évi november 26-ik napjának d. e. 9 órája** a kir. törvényszék 14. sz. hivatalozójába kitűzetett. Mely határidőre a közbirtokosság tagjai, még pedig azok is, a kiknek az idéző végzés külön nem kézbesítettik, figyelmeztetéssel az elmaradásnak az idézett rendeletben megállapított következményeire, ezennel idéztetnek.

Kir. trvszék Rimaszombat, 1890. okt. 22.

Fornét. **Feledy.**
kir. trvszéki elnök. kir. trvszéki jegyző.

Hirdetmény.

3939. sz. — Az **Egyházas-Bást községében** gyakorolt italmérsi jogért megállapított kártalanítási összegre vonatkozólag az 1889. évi 45896. sz. ügy. miniszteri rendelet 9. és 10-ik §-ilhoz képest az egyezség megkísérlésére s az igények tárgyalására határidőül **1890. évi december 6. napjának d. e. 9 órája** a kir. trvszék 14-ik sz. hivatalozójába kitűzetett. Mely határidőre a közbirtokosság tagjai, még pedig azok is, a kiknek az idéző végzés külön nem kézbesítettik, figyelmeztetéssel az elmaradásnak az idézett rendeletben megállapított következményeire, ezennel idéztetnek.

Kir. trvszék Rimaszombat, 1890. okt. 21-én.

Fornét. **Cseh.**
kir. trvszéki elnök. kir. trvszéki jegyző.

Szagtalan és nyomozó szárado

10 mtrre
1 kgr.
1 frt 50 kr.

Christoph Ferenc
SZOBAPALLÓ-FÉNYLAKK

Lehetővé teszi, hogy a szobák a mázolás alatt használattalassanak, mivel a kőzetben száraz és a lassú, ragadós száradás, mely az olajfészeknek és az olajfészeknek sajátja, elkerülte. Emellett a használata olyan egyszerű, hogy kiki maga végezheti a mázolást. A palló nedves tárgyakat feltörölhető, anélkül, hogy elvonzaná fényét. Meg kell különböztetni:

színezett szobapalló-fénylakk,
sárgásbarnát és mahagonibarnát, mely akár csak az olajfészek fűt be a pallót s egyúttal fényt is ad. Ezért egyaránt alkalmazható régi vagy új pallóra. Teljesen befűt minden fűtött, k. rabbi mazolást s. b. van azután

tiszta fénymáz (színezetlen)

új pallókra és parketre, mely csupán fényt ad. Különösen parketre s olajfészekkel már benázott egézen új pallókra való. Csak fényt ad, emellett nem fűt be a lamstrát.

Postacsomag, körülbelül 35 négyzetmtr. (két középnyagú szobára való) 3 frt. 90 kr., vagy 9¹/₂ márká.

A közvetlen megrendelések minden városban, ahol rakta- és áruháza van, ide küldendők. Mintamázolások és prospektusok ingyen és bérmentve küldetnek. A beszállítástól kezdve a vizsgálni a cégre s a kiválasztott mázolókat a több mint 150 éve létező gy. rtmányt -ok le utanozzák és hamisítják, s sokkal rosszabb, s gyakran a cínak meg nem felelő minőségben hozzák forgalomba.

Christoph Ferenc,
A valódi szobapalló-fénylakk feltalálója és egyedül gyártója,
Prága, K. Berlin.

Kapható Rimaszombatban: **BRAUN ZSIGMOND** kereskedésében. 10

Hirdetmény.

3943. szám. — Az **Kecső községében** gyakorolt italmérsi jogért megállapított kártalanítási összegre vonatkozólag az 1889. évi 45896. sz. igazságügyminiszteri rendelet 9. és 10-ik §-aihoz képest az egyezség megkísérlésére s az igények tárgyalására határidőül **1890. évi november hó 29-ik napjának d. e. 9 órája** a kir. törvényszék 17. számú hivatalozójába kitűzetett. Mely határidőre a közbirtokosság tagjai, még pedig azok is, a kiknek az idéző végzés külön nem kézbesítettik, figyelmeztetéssel az elmaradásnak az idézett rendeletben megállapított következményeire, ezennel idéztetnek.

A rimaszombati kir. törvényszék, 1890. évi okt. 31.

Fornét. **Cseh.**
kir. trvszéki elnök. kir. trvszéki jegyző.

Hirdetmény.

3940. sz. — A **Gusznó községében** gyakorolt italmérsi jogért megállapított kártalanítási összegre vonatkozólag az 1889. évi 45896. sz. igazságügyminiszteri rendelet 9. és 10. §-hoz képest az egyezség megkísérlésére s az igények tárgyalására határidőül **1890. évi november hó 24. napjának d. e. 9 órája** a kir. törvényszék 17. sz. hivatalozójába kitűzetett. Mely határidőre a közbirtokosság tagjai, még pedig azok is, a kiknek az idéző végzés külön nem kézbesítettik, figyelmeztetéssel az elmaradásnak az idézett rendeletben megállapított következményeire, ezennel idéztetnek.

Kir. trvszék Rimaszombat, 1890. okt. hó 31.

Fornét. **Feledy.**
kir. törvényszéki elnök. kir. törvényszéki jegyző.

Hirdetmény.

3876. sz. — A **Gesztes községében** gyakorolt italmérsi jogért megállapított kártalanítási összegre vonatkozólag az 1889. évi 45896. sz. igazságügyminiszteri rendelet 9. és 10. §-hoz képest az egyezség megkísérlésére s az igények tárgyalására határidőül **1890. évi nov. hó 27-ik napjának d. e. 9 órája** a kir. törvényszék 14. sz. hivatalozójába kitűzetett. Mely határidőre a közbirtokosság tagjai, még pedig azok is, a kiknek az idéző végzés külön nem kézbesítettik, figyelmeztetéssel az elmaradásnak az idézett rendeletben megállapított következményeire, ezennel idéztetnek.

A rimaszombati kir. törvszék 1890. évi okt. 21.

Fornét. **Feledy.**
kir. trvszéki elnök. kir. trvszéki jegyző.

Hirdetmény.

3879. sz. — A **Kisgömör községében** gyakorolt italmérsi jogért megállapított kártalanítási összegre vonatkozólag az 1889. évi 45896. sz. igazságügyminiszteri rendelet 9. és 10. §-hoz képest az egyezség megkísérlésére s az igények tárgyalására határidőül **1890. évi november 29. napjának d. e. 9 órája** a kir. trvszék 14. sz. hivatalozójába kitűzetett. Mely határidőre a közbirtokosság tagjai, még pedig azok is, a kiknek az idéző végzés külön nem kézbesítettik, figyelmeztetéssel az elmaradásnak az idézett rendeletben megállapított következményeire, ezennel idéztetnek.

Kir. trvszék Rimaszombat, 1890. okt. 21.

Fornét. **Cseh.**
kir. trvszéki elnök. kir. trvszéki jegyző.

Hirdetmény.

3872. szám. A **Csiz községében** gyakorolt italmérsi jogért megállapított kártalanítási összegre vonatkozólag az 1889. évi 45896. sz. ügy. miniszteri rendelet 9. és 10-ik §-hoz képest az egyezség megkísérlésére s az igények tárgyalására határidőül **1890. évi november hó 22. napjának d. e. 9 órája** a királyi törvényszék 17. sz. hivatalozójába kitűzetett.

Mely határidőre a közbirtokosság tagjai, még pedig azok is, a kiknek az idéző végzés külön nem kézbesítettik, figyelmeztetéssel az elmaradásnak az idézett rendeletben megállapított következményeire, ezennel idéztetnek.

Kir. trvszék Rimaszombat, 1890. okt. 21.

Fornét. **Feledy.**
kir. trvszéki elnök. kir. trvszéki jegyző.

Hirdetmény.

3873. szám. — A **Darnya községében** gyakorolt italmérsi jogért megállapított kártalanítási összegre vonatkozólag az 1889. évi 45896. sz. igazságügyminiszteri rendelet 9. és 10. §-hoz képest az egyezség megkísérlésére s az igények tárgyalására határidőül **1890. évi november 24. napjának d. e. 9 órája** a kir. trvszék 14. sz. hivatalozójába kitűzetett. Mely határidőre a közbirtokosság tagjai, még pedig azok is, a kiknek az idéző végzés külön nem kézbesítettik, figyelmeztetéssel az elmaradásnak az idézett rendeletben megállapított következményeire, ezennel idéztetnek.

Kir. trvszék Rimaszombat, 1890. nov. 21-én.

Fornét. **Feledy.**
kir. trvszéki elnök. kir. trvszéki jegyző.

FLEISCHER és TÁRSA

gépgyára és vasöntődéje Kassán, eperjesi-ut 6. szám.

Ajánlja a t. gazdaközönségnek a legújabb tapasztalatok szemmel tartásával czélszerűen s gondosan gyártott jóhírű gépeit, nevezetesen:

Sorvető és szóróvető gépeket,
Szecskavágókat, kézi vagy járgány hajtására,
Répavágókat és tengeri morzsolókat,
Olajsajtókat és olajmag pörkölőket,
Őrlő és daráló malmokat.

Továbbá mindennemű

szivattyukat, gőzgepeket és gőzkazánokat,
szeszgyár-berendezések stb.

Gépeink, eszközeink és egyéb gyártmányainkat készletben tartjuk gyárunkban. Gazdasági gépeink képes, valamint öntődéink gyártmányai árjegyzékét kívánatra ingyen és bérmentve küldjük. 3—6

„Coaks“

köszönből, mely töltő és szabályozó hályhákhoz a legjobb s a mellett szagtalan fűtőanyag, 50¹/₂ kilogramm 85. házhoz szállítva 90 kr-ért kapható **BRAUN ZSIGMOND** vaskereskedésében Rimaszombatban. 1—2

Hirdetmény.

3947. sz. — A **Sánkfa községében** gyakorolt italmérsi jogért megállapított kártalanítási összegre vonatkozólag az 1889. évi 45896. sz. igazságügyminiszteri rendelet 9. és 10-ik §-aihoz képest az egyezség megkísérlésére s az igények tárgyalására határidőül **1890-ik évi december hó 3-ik napjának d. e. 9 órája** a kir. trvszék 17. sz. hivatalozójába kitűzetett. Mely határidőre a közbirtokosság tagjai, még pedig azok is, a kiknek az idéző végzés külön nem kézbesítettik, figyelmeztetéssel az elmaradásnak az idézett rendeletben megállapított következményeire, ezennel idéztetnek.

Kir. trvszék Rimaszombat, 1890. okt. hó 4.

Fornét. **Cseh.**
kir. trvszéki elnök. kir. trvszéki jegyző.

Hirdetmény.

A **sztizsi határban** — a rimabányai vasúti állomástól 2 órányi távolságra — mintegy 400 hold **erdőterület fája** (bükk és tölgy) esetleg az **erdőtárlaja is** szabad kézből eladó. — Bővebb felvilágosítást ad az alírott.

Rimaszombat, 1890. nov. 4-én.

2—3 **Marton János**, ügyvéd.

Hirdetmény.

5056. sz.
A rimaszombati kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a **királyi kincstár** végrehajtható **Babik András** volt uzapanyiti lakos végrehajtást szenvedő elleni 74 frt 92¹/₂ kr. adókövetelés és járuléki iránti végrehajtási ügyében a rimaszombati királyi törvényszék területén lévő Uzapanyiti községben fekvő az Uzapanyiti 33. sztkvben foglalt Babik András

neven álló A. I. 1—11. sorszám a ingatlanra 497 frt az A. II. alatti ingatlanra 73 frt és az uzapanyiti 181. sztkvben foglalt 1587. házszámból B. 64. alatti Babik András ³/₃₂ rész jutalékára az árverést 48 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az **1890 évi december hó 15-ik** napjának délelőtti 10 órakor Uzapanyiti községben a községi bíró házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladni fognak.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át vagyis az Uzapanyiti 33. sztkvben A. I. alatti ingatlanra 49 frt 70 kr. az A. II. alattira 7 frt 30 kr. és az uzapanyiti 181. sztkvi birtokra 4 frt 80 kr. készpénzben, vagy az 1881: LX. t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt ovadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881: LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Rimaszombat, 1890. évi szept. hó 9. napján.
A rimaszombati kir. trvszék mint telekkönyvi hatóság.

Tomcsányi, kir. trvszéki bíró.

Hirdetmény.

A nagyrocezi kir. járásbírószék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a **m. kir. kincstár** végrehajtható **Sibal Pál** végrehajtást szenvedő elleni 66 frt 64¹/₂ kr. tökékövetelés és járuléki iránti végrehajtási ügyében a rimaszombati kir. törvényszék (a nagyrocezi kir. járásbírószék) területén lévő M.-Hosszurét község határában fekvő Sibál Pál tulajdonát képező M.-hosszuréti 55. sz. tjkvben foglalt ingatlanok felerészére az árverést 719 frtban ezennel a megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az **1890. évi december hó 12-ik** napjának délelőtti 9 órakor Murány-Hosszuréten a község házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladni fognak.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881: LX. t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt ovadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881: LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Nagyrocezen, 1890. jun. hó 25. napján.
A nagyrocezi kir. járásbírószék mint telekkönyvi hatóság.

Molitorisz, kir. bíró.